

Βρυξέλλες, 13.5.2020
COM(2020) 550 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Τουρισμός και μεταφορές το 2020 και μετά

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,
ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Τουρισμός και μεταφορές το 2020 και μετά

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τελευταίοι μήνες που σηματοδοτήθηκαν από το ξέσπασμα της κρίσης λόγω της COVID-19 όχι μόνο έπληξαν σημαντικά τα άτομα που μολύνθηκαν και τις οικογένειές τους, αλλά κατέφεραν επίσης βαρύ οικονομικό πλήγμα στις επιχειρήσεις, τους επιχειρηματίες και το εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, απαίτησαν θυσίες σχεδόν από όλους. Εκείνοι που υπέφεραν περισσότερο ήταν το υγειονομικό προσωπικό, που βρέθηκε στην πρώτη γραμμή, καθώς και τα άτομα που υποβλήθηκαν σε αυστηρότερες μορφές φυσικού περιορισμού.

Αν τους επόμενους μήνες ο χειρισμός της κατάστασης γίνει σωστά, με γνώμονα την ασφάλεια και με συντονισμένο τρόπο, οι Ευρωπαίοι θα έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν ανάπαυση, χαλάρωση και καθαρό αέρα —που είναι τόσο αναγκαία—, και να ξαναβρεθούν με τους φίλους και την οικογένειά τους, παραμένοντας στη χώρα τους ή μεταβαίνοντας σε άλλο κράτος μέλος. Πολλοί έπαιρναν κουράγιο και μόνο απ' αυτή τη σκέψη, αλλά πλέον θέλουν να είναι σίγουροι ότι θα μπορέσουν να πάνε σε ξενοδοχεία, χώρους κατασκήνωσης, εστιατόρια, μπαρ και καφέ, να κάνουν πεζοπορία και ποδηλασία, να περπατήσουν σε παραλιακές περιοχές, να επισκεφθούν πολιτιστικά αξιοθέατα και να χρησιμοποιήσουν μέσα μεταφοράς χωρίς περιορισμούς. Πάνω απ' όλα, όμως, θέλουν να είναι σίγουροι ότι έχει ληφθεί κάθε μέτρο προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν πιο προφυλαγμένοι από τη μόλυνση.

Οι προσεχείς μήνες δεν πρέπει να χαθούν για το ακμαίο ευρωπαϊκό τουριστικό οικοσύστημα, που καλύπτει διάφορες δραστηριότητες, όπως τα ταξίδια, τις μεταφορές, τα καταλύματα, την εστίαση, τη χερσαία και θαλάσσια αναψυχή, τον πολιτισμό και τη φύση. Ο τουρισμός συνεισφέρει άμεσα και έμμεσα σχεδόν το 10 % του ΑΕΠ της ΕΕ και έχει καταστήσει την ΕΕ τον σημαντικότερο τουριστικό προορισμό στον κόσμο, καταγράφοντας 563 εκατομμύρια διεθνείς αφίξεις και αναλογώντας στο 30 % των συνολικών εσόδων το 2018¹.

Για πολλά κράτη μέλη και πολλές ευρωπαϊκές περιφέρειες και πόλεις, ο τουρισμός αποτελεί βασική συνιστώσα του οικονομικού και κοινωνικού ιστού. Ακόμη σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι παρέχει απαραίτητες θέσεις εργασίας και εισοδήματα, που συνήθως συγκεντρώνονται σε περιοχές χωρίς εναλλακτικές πηγές απασχόλησης και αφορούν εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης. Όμως αυτό το οικοσύστημα έχει πληγεί σοβαρά. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ) προβλέπει μείωση του διεθνούς τουρισμού κατά 60 % έως 80 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, κάτι που συνεπάγεται ζημιές μεταξύ 840 δισ. ευρώ και 1 100 δισ.

¹ Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ).

ευρώ όσον αφορά τα έσοδα από εξαγωγές σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι επόμενοι μήνες έχουν καθοριστική σημασία: κατά τη μέση θερινή περίοδο (Ιούνιος-Αύγουστος) οι κάτοικοι της ΕΕ πραγματοποιούν 385 εκατομμύρια τουριστικά ταξίδια και δαπανούν 190 δισ. ευρώ².

Η παρούσα ανακοίνωση και οι συνοδευτικές πρωτοβουλίες καθορίζουν ένα **συντονισμένο πλαίσιο με στόχο ολόκληρη η Ευρώπη να μπορέσει να επωφεληθεί από μια ξεκούραστη και, πρωτίστως, ασφαλή τουριστική περίοδο**, σταδιακά φέτος το καλοκαίρι και κατά τη διάρκεια του προσεχούς χειμώνα και μετά. Μ' αυτόν τον τρόπο, αποσκοπεί επίσης να στηρίξει τη βιωσιμότητα του πολύτιμου τουριστικού μας οικοσυστήματος για τις επερχόμενες γενεές.

Ο στόχος είναι να βοηθηθούν τα κράτη μέλη να άρουν τα μέτρα περιορισμού και να συνεχιστεί η επιχειρηματική, η επαγγελματική και η κοινωνική ζωή, βάσει επιδημιολογικών κριτηρίων και κανόνων για τη δημόσια υγεία.

Για την καθοδήγηση των κρατών μελών, των αρμόδιων αρχών, των φορέων του τουριστικού κλάδου, των οικονομικών παραγόντων και των πολιτών κατά τα επόμενα στάδια της διαδικασίας άρσης των περιοριστικών μέτρων, το εν λόγω συντονισμένο πλαίσιο βασίζεται σε κοινές, αντικειμενικές και χωρίς διακρίσεις αρχές, κριτήρια και συστάσεις, αξιοποιώντας τον κοινό ευρωπαϊκό χάρτη πορείας για την άρση των μέτρων ανάσχεσης του κορονοϊού³.

Ωστόσο, η βιαστική άρση των μέτρων θα μπορούσε να προκαλέσει αιφνίδια επανεμφάνιση λοιμώξεων. Μέχρι να βρεθεί εμβόλιο ή θεραπεία, οι ανάγκες και τα οφέλη των ταξιδιών και του τουρισμού πρέπει να εξετάζονται σε σχέση με τον κίνδυνο να διευκολυνθεί η εξάπλωση του ιού και να επανεμφανιστούν κρούσματα, κατάσταση η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στην εκ νέου επιβολή μέτρων περιορισμού. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να καταρτιστούν σχέδια ετοιμότητας σε όλα τα επίπεδα —από το ενωσιακό και το εθνικό επίπεδο μέχρι το επίπεδο των επιμέρους εγκαταστάσεων, των επιχειρήσεων μεταφορών και άλλων τμημάτων του τουριστικού τομέα—, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία και συντονισμένη ανάληψη κατάλληλης δράσης, με βάση σαφή κριτήρια.

Η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται από δέσμη μέτρων η οποία παρέχει εγγυήσεις και σαφήνεια για τους πολίτες, και χαράζει μια πορεία προς την ανάκαμψη του τουρισμού και των μεταφορών, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα διατηρήσει την παγκόσμια πρωτοκαθεδρία στον τομέα του βιώσιμου και καινοτόμου τουρισμού.

Η δέσμη μέτρων περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις με στόχο:

- Ασφαλής αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς περιορισμούς και εκ νέου άνοιγμα των εσωτερικών συνόρων κατευθυντήριες γραμμές για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας και την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα·
- να αποκατασταθούν με ασφάλεια οι μεταφορές και η συνδεσιμότητα: κατευθυντήριες γραμμές για τις μεταφορές·
- να συνεχιστεί με ασφάλεια η παροχή υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού:

² Eurostat, Αφίξεις σε τουριστικά καταλύματα — μηνιαία στοιχεία (2019).

³ Κοινός ευρωπαϊκός χάρτης πορείας για την άρση των μέτρων ανάσχεσης της νόσου COVID-19 (ΕΕ C 126 της 17.4.2020).

- κατευθυντήριες γραμμές για τον τουρισμό, και ιδίως τον τομέα της φιλοξενίας·
να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ρευστότητας και να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών: σύσταση για τα κουπόνια.

II. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΩΣΤΕ ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΕΦΙΚΤΑ

Πολλοί Ευρωπαίοι ανυπομονούν να ξεφύγουν και να πάνε κάπου τους καλοκαιρινούς μήνες, αλλά, παράλληλα, θέλουν να είναι βέβαιοι ότι μπορούν να ταξιδέψουν και να περάσουν τις διακοπές τους με ασφάλεια.

α. Ασφαλής αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς περιορισμούς και εκ νέου άνοιγμα των εσωτερικών συνόρων

Από τότε που ξέσπασε η πανδημία, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη επέβαλαν περιορισμούς στα μη αναγκαία ταξίδια, οι οποίοι συνοδεύονταν συχνά από απαιτήσεις για παραμονή των διασυνοριακών ταξιδιωτών σε καραντίνα. Τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ έκλεισαν για τα μη αναγκαία ταξίδια και πολλά κράτη μέλη επανέφεραν προσωρινά τους ελέγχους στα εσωτερικά τους σύνορα. Αυτό σήμαινε ότι, ξαφνικά, εκατομμύρια Ευρωπαίοι πολίτες δεν μπορούσαν πια να πραγματοποιήσουν ταξίδια για επαγγελματικούς ή εκπαιδευτικούς σκοπούς ή για λόγους αναψυχής⁴, ενώ πολλοί από αυτούς χωρίστηκαν από τις οικογένειές τους και τους φίλους τους για μήνες.

Ο ευρωπαϊκός τουρισμός εξαρτάται από τη δυνατότητα των Ευρωπαίων να μετακινούνται ελεύθερα σε όλη την ΕΕ.

Η ανακοίνωση με τίτλο «Προς μια σταδιακή και συντονισμένη προσέγγιση για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας και την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα»⁵ —που εκδίδεται από την Επιτροπή στο πλαίσιο της παρούσας δέσμης μέτρων— περιέχει συστάσεις για τη σταδιακή άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα σε όλη την ΕΕ. Προτείνει ευέλικτη κλιμακωτή προσέγγιση, που απαιτεί τον στενό συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, με στόχο τη σταδιακή άρση των συνοριακών ελέγχων, ώστε να εξασφαλιστεί **η ελεύθερη κυκλοφορία χωρίς περιορισμούς σε όλη την ΕΕ και να αποκατασταθεί η ακεραιότητα του χώρου Σένγκεν.**

Καθώς τα κράτη μέλη καταφέρνουν να περιορίσουν τη διασπορά του ιού, οι γενικευμένοι περιορισμοί της ελεύθερης κυκλοφορίας από και προς άλλες περιοχές ή περιφέρειες των κρατών μελών που έχουν παρόμοιο συνολικό προφίλ κινδύνου θα πρέπει να αντικατασταθούν από πιο στοχευμένα μέτρα, τα οποία θα συμπληρώνουν τα μέτρα για την τήρηση φυσικής απόστασης, καθώς και την αποτελεσματική ιχνηλάτηση τυχόν ύποπτων κρουσμάτων και τη διενέργεια σχετικών δοκιμών.

Σύμφωνα με τον κοινό ευρωπαϊκό χάρτη πορείας, οι περιορισμοί στις μετακινήσεις εντός της ΕΕ θα πρέπει πρώτα να αρθούν στις περιοχές που έχουν συγκρίσιμη επιδημιολογική

⁴ Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, «ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ατόμων που μετακινούνται και διαμένουν σε μέρη εκτός του συνήθους περιβάλλοντός τους για διάστημα που δεν υπερβαίνει το ένα συνεχόμενο έτος και για λόγους αναψυχής ή για επαγγελματικούς και άλλους σκοπούς».

⁵ C(2020) 3250.

κατάσταση και εμφανίζουν επάρκεια όσον αφορά τα νοσοκομεία, τη διενέργεια δοκιμών, την επιτήρηση και την ιχνηλάτηση επαφών. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC), σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και το Κοινό Κέντρο Ερευνών, καταρτίζει και επικαιροποιεί χάρτη με το επίπεδο μετάδοσης της COVID-19, μεταξύ άλλων σε υποεθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη καλούνται να παρέχουν στοιχεία προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι ο εν λόγω χάρτης είναι πλήρης και επικαιροποιημένος και χρησιμεύει ως διαφανές εργαλείο για την παροχή πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ οι οποίες θα χρησιμοποιούνται από τις αρχές, τις επιχειρήσεις μεταφορών και τους παρόχους υπηρεσιών, καθώς και από τους ταξιδιώτες.

Για τη σταδιακή άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, πρέπει να διασφαλιστούν η αναλογικότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων μεταξύ των πολιτών της ΕΕ. Όταν ένα κράτος μέλος αίρει τους περιορισμούς στην κυκλοφορία από και προς ορισμένες περιφέρειες ή περιοχές άλλου κράτους μέλους βάσει επιδημιολογικών στοιχείων, αυτή το μέτρο πρέπει να εφαρμόζεται, χωρίς διακρίσεις, σε όλους τους κατοίκους των εν λόγω εδαφών, ανεξάρτητα από το αν είναι υπήκοοι των οικείων κρατών μελών⁶, και θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα μέρη της Ένωσης που έχουν παρόμοια επιδημιολογική κατάσταση. Για τον μέσο πολίτη, αυτό σημαίνει ότι θα είναι σαφές πού μπορεί να ταξιδέψει, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να προγραμματίσει τις μετακινήσεις του.

Η Επιτροπή παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη ώστε να μπορούν σταδιακά να άρουν τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία και τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα κλιμακωτά και συντονισμένα.

Η ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της «Ομάδας ενημέρωσης για την COVID-19 — Εσωτερικές υποθέσεις», θα συνεχίσει να διευκολύνει αυτή τη διαδικασία.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να παρέχουν δεδομένα στο ECDC, ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο χάρτης με το επίπεδο μετάδοσης της COVID-19 σε υποεθνικό επίπεδο είναι πλήρης και τηρείται διαρκώς επικαιροποιημένος.

β) Αποκατάσταση της ασφάλειας των μεταφορών

Με την ανακοίνωση «COVID-19: Κατευθυντήριες γραμμές για τη σταδιακή αποκατάσταση των υπηρεσιών μεταφορών και της συνδεσιμότητας»⁷, η Επιτροπή παρέχει καθοδήγηση βάσει ενός πλαισίου αρχών και μιας κοινής εργαλειοθήκης.

Οι κατευθύνσεις αυτές θα βοηθήσουν ώστε να αποκατασταθεί η λειτουργία κάθε είδους υπηρεσιών μεταφορών στην ΕΕ με συνεπή και κατανοητό τρόπο: με τη λήψη συντονισμένων μέτρων που να βασίζονται στην ανάλυση του κινδύνου, να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι αναλογικά και να έχουν πεδίο εφαρμογής και διάρκεια που δεν υπερβαίνουν τα αναγκαία για την προστασία της δημόσιας υγείας· με την επιβολή στοχευμένων μέτρων αντί γενικών απαγορεύσεων· με την άρση των περιορισμών στις εξατομικευμένες μεταφορές· και με την αισθητή αύξηση ασφαλέστερων επιλογών όσον αφορά τις συλλογικές μεταφορές.

⁶ Με την επιφύλαξη ειδικών μέτρων που ισχύουν για τις ευάλωτες ομάδες.

⁷ C(2020) 3139.

Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να εξασφαλίσει ότι τα μέτρα που θα ληφθούν στα κράτη μέλη να είναι συμβατά, συντονισμένα και αμοιβαία αποδεκτά πέραν των συνόρων και μεταξύ περιοχών. Το συγκεκριμένο μέτρο θα δώσει και αυτό με τη σειρά του στους πολίτες περισσότερη ελευθερία, ασφάλεια και εξασφάλιση για να ταξιδέψουν.

Το εν λόγω έγγραφο παρέχει επίσης κατευθύνσεις για την προστασία της υγείας των επιβατών και των εργαζομένων στον τομέα των μεταφορών και για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου εμφάνισης λοιμώξεων σε κόμβους μεταφορών και σε οχήματα που καλύπτουν όλους τους τρόπους μεταφοράς. Τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη των επιδημιολογικών συνθηκών και τις μεταβαλλόμενες ανάγκες συνδεσιμότητας, θα πρέπει να προσαρμόσουν τα μέτρα τους προδραστικά, ώστε να επιτύχουν τη χρυσή τομή μεταξύ της προστασίας της δημόσιας υγείας και της αποκατάστασης των υπηρεσιών μεταφορών, σε σχέση με άλλες οικονομικές δραστηριότητες, όπως ο τουρισμός. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (OSHA) δημοσίευσε επίσης γενικά μέτρα για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία αναφορικά με την επιστροφή στον χώρο εργασίας⁸.

Η Επιτροπή παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη ώστε να μπορέσουν να αποκαταστήσουν σταδιακά τις υπηρεσίες μεταφορών και τη συνδεσιμότητα με συντονισμένο τρόπο.

γ. Επανεναρξη της παροχής τουριστικών υπηρεσιών με ελαχιστοποίηση των κινδύνων για την υγεία

Με την ανακοίνωση «COVID-19: Οδηγίες της ΕΕ για τη σταδιακή επανεναρξη των τουριστικών υπηρεσιών και για τα πρωτόκολλα υγείας στις εγκαταστάσεις φιλοξενίας»⁹, η Επιτροπή καθορίζει αρχές για την καθοδήγηση των κρατών μελών κατά την επανεναρξη των τουριστικών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη πρωτοκόλλων σχετικών με την COVID-19 για τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας, αρχές οι οποίες θα ελαχιστοποιούν τους κινδύνους μόλυνσης τόσο για τους πελάτες όσο και για το προσωπικό υποδοχής.

Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στη σύσταση του ECDC και αποσκοπούν στην προστασία των τουριστών και των εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού, ενώ παράλληλα σέβονται τους κανόνες δημόσιας υγείας και τα μέτρα για την τήρηση φυσικής απόστασης που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να είναι ευέλικτα, να ανταποκρίνονται στην υγειονομική κατάσταση του κάθε τόπου και να καθιστούν εφικτή τη σταδιακή επανεκκίνηση τμημάτων της τουριστικής δραστηριότητας. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές προτείνουν ένα ελάχιστο σύνολο αρχών, οι οποίες, αφενός, πληρούν αυστηρές απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας και, αφετέρου, τονίζουν τη σημασία που έχουν για τους ταξιδιώτες οι επικαιροποιημένες και εύκολα προσβάσιμες πληροφορίες.

⁸ COVID-19: ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ — Προσαρμογή των χώρων εργασίας και προστασία των εργαζομένων, <https://osha.europa.eu/en/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

⁹ C(2020) 3251.

Για τους πολίτες αυτό σημαίνει ότι θα υπάρχουν απόλυτα κατανοητοί και εύλογοι κανόνες, οι οποίοι θα τους επιτρέπουν με ασφάλεια:

- να διαμένουν σε ξενοδοχεία, χώρους κατασκήνωσης, δωμάτια με διανυκτέρευση και πρωινό ή σε άλλα καταλύματα διακοπών·
- να τρώνε και να πίνουν σε εστιατόρια, μπαρ και καφέ·
- να πηγαίνουν στις παραλίες και σε άλλους υπαίθριους χώρους αναψυχής¹⁰.

Η Επιτροπή παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη με στόχο τη σταδιακή εκ νέου παροχή τουριστικών υπηρεσιών και την εφαρμογή κατάλληλων πρωτοκόλλων για την υγεία και την ασφάλεια.

δ. Χρήση ψηφιακών τεχνολογιών

Οι πολίτες πρέπει να μπορούν να προστατεύουν τον εαυτό τους και τους άλλους, επιδεικνύοντας υπεύθυνη συμπεριφορά. Πρέπει να έχουν πρόσβαση, μεταξύ άλλων με τη χρήση ψηφιακών μέσων, σε πληροφορίες σχετικά με τα σύνορα και τις μετακινήσεις, τα τουριστικά καταλύματα, και τις συνθήκες ασφάλειας και υγείας στον τόπο που προτίθενται να μεταβούν. Αυτές οι πληροφορίες τούς είναι αναγκαίες τόσο πριν από το ταξίδι τους, ώστε να μπορέσουν να το προγραμματίσουν, όσο και κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Πρέπει επίσης να είναι σίγουροι ότι οι ισχύοντες κανόνες για τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια πληρούν τα ίδια κριτήρια σε όλα τα κράτη μέλη.

Φέτος το καλοκαίρι και κατά τη διάρκεια των προσεχών μηνών, οι Ευρωπαίοι είναι πιθανό να επιλέξουν εγχώριους και ευρωπαϊκούς τουριστικούς προορισμούς. Για να είναι βέβαιοι ότι μπορούν να ταξιδέψουν και να περάσουν τις διακοπές τους με ασφάλεια, θα χρειάζεται να ενημερώνονται εύκολα και σε πραγματικό χρόνο σχετικά με την κατάσταση στα σύνορα, τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς, την παροχή ταξιδιωτικών συμβουλών, τα μέτρα για τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια, τα σημεία στα οποία θα μπορούν να απευθυνθούν για θέματα υγείας, καθώς και τις διαθέσιμες τουριστικές υπηρεσίες. Η Επιτροπή θα δημιουργήσει έναν ειδικό ιστότοπο με διαδραστικό χάρτη που θα συνδυάζει πληροφορίες από τα κράτη μέλη και από τον τουριστικό και τον ταξιδιωτικό κλάδο.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες και τα δεδομένα μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην καταπολέμηση της πανδημίας. Οι εφαρμογές για φορητές συσκευές θα μπορούσαν να ενισχύσουν τις στρατηγικές για την ιχνηλάτηση των επαφών και να στηρίζουν τις αρχές δημόσιας υγείας στην παρακολούθηση και τον περιορισμό της διασποράς του ιού. Η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική μπορούν επίσης να βοηθήσουν στην παρακολούθηση της τήρησης φυσικής απόστασης στο πλαίσιο που καθορίζει η νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων ή στη διευκόλυνση της απολύμανσης, ιδίως σε χώρους με τακτικές τουριστικές ροές. Μέσω των κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, η Επιτροπή θα παρέχει ειδική στήριξη στις τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις, προκειμένου να τις βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τα νέα δεδομένα της τουριστικής περιόδου (δηλ. ρομπότ για την απολύμανση και τον καθαρισμό, διαχείριση πλήθους, έξυπνα συστήματα κράτησης κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένου ενός ειδικού μααραθώνιου ανάπτυξης εφαρμογών για τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στον τουρισμό¹¹.

¹⁰ Συμπεριλαμβανομένων των χώρων όπου υπάρχουν εξωτερικά τραπεζοκαθίσματα, καντίνες και μαρίνες.

¹¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs>

Ταυτόχρονα, αυτές οι τεχνολογίες μπορούν να δώσουν στους ανθρώπους τη δυνατότητα να λαμβάνουν τα δικά τους αποτελεσματικά και πιο στοχευμένα μέτρα φυσικής απόστασης. Οι εφαρμογές αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές κατά την άρση των μέτρων περιορισμού, το στάδιο δηλαδή κατά το οποίο ο κίνδυνος μόλυνσης αυξάνεται, δεδομένου ότι πολλαπλασιάζονται διαρκώς περισσότερο οι διαπροσωπικές επαφές.

Καθώς ξαναρχίζουν τα ταξίδια στην ΕΕ, οι δημόσιες αρχές, οι μετακινούμενοι εργαζόμενοι, οι επιχειρηματίες που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς σκοπούς και οι τουρίστες μπορούν να χρησιμοποιούν προς όφελός τους εφαρμογές για την ιχνηλάτηση επαφών, στο πλαίσιο του σεβασμού των απαιτήσεων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, των κανόνων για την προστασία δεδομένων και της εθελοντικής χρήσης των εν λόγω εφαρμογών. Για τον σκοπό αυτό, η διαλειτουργικότητα έχει καίρια σημασία, ώστε η εφαρμογή να προειδοποιεί τους χρήστες οπουδήποτε κι αν βρίσκονται στην Ευρώπη. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να εξασφαλίσουν αυτές τις προϋποθέσεις: σήμερα δημοσιεύεται πρωτόκολλο για τις αρχές της διαλειτουργικότητας, το οποίο έχει καταρτιστεί από τα κράτη μέλη μέσω του δικτύου eHealth, με την υποστήριξη της Επιτροπής.

Οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ψηφιακές λύσεις για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση της ροής τουριστών, π.χ. όσον αφορά τον συνολικό μέγιστο αριθμό διανυκτερεύσεων σε μια δεδομένη περιοχή, τον μέγιστο αριθμό επισκεπτών σε πολιτιστικούς χώρους και τόπους πολιτιστικής κληρονομιάς, ή τον καθορισμένο χρόνο για όσους προτίθενται να επισκεφθούν ένα μουσείο ή να δειπνήσουν σ' ένα εστιατόριο.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν περαιτέρω το ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας όσον αφορά τις εφαρμογές για φορητές συσκευές, προκειμένου να υποστηριχθεί η ιχνηλάτηση επαφών.

Η Επιτροπή θα δημιουργήσει ειδικό ιστότοπο με χάρτη που θα συνδυάζει πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τον τουρισμό.

Η Επιτροπή θα υποστηρίξει καινοτόμες λύσεις που θα συνάδουν με τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, με σκοπό τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και της ρομποτικής για την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19 και την παροχή βοήθειας στις τουριστικές επιχειρήσεις ώστε να αντιμετωπίσουν τη νέα πραγματικότητα.

ε. Προστασία των δικαιωμάτων

Σε περίπτωση ακύρωσης των υπηρεσιών μεταφοράς και των ταξιδιωτικών υπηρεσιών, οι ταξιδιώτες δεν λαμβάνουν πάντα απευθείας επιστροφή των χρημάτων που έχουν προκαταβάλει. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να τους επιβληθεί χρέωση ακύρωσης για τουριστικές υπηρεσίες που δεν ήταν σε θέση να τις χρησιμοποιήσουν. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστη ενημέρωση και σε αποτελεσματικούς φορείς παροχής βοήθειας και επίλυσης διαφορών.

Οι καταναλωτές που διαμένουν στην Ένωση μπορούν να βασίζονται σε δωρεάν υποστήριξη από το δίκτυο των Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών (ΕΚΚ) όταν κάνουν κρατήσεις για τις διακοπές τους σε άλλη χώρα της ΕΕ. Τις τελευταίες εβδομάδες, τα ΕΚΚ

που βοηθούν τους καταναλωτές στις διασυνοριακές αγορές τους έχουν καταγράψει ραγδαία αύξηση των αιτήσεων για πληροφορίες (πάνω από 5 000 την τελευταία εβδομάδα του Απριλίου 2020¹²). Οι εθνικοί φορείς επίλυσης διαφορών έχουν παρατηρήσει και αυτοί αύξηση των διαφορών που σχετίζονται με τον τουρισμό.

Η διαφάνεια των διαδικασιών όσον αφορά τις ταξιδιωτικές κρατήσεις στο παρόν πλαίσιο είναι ιδιαίτερα σημαντική προκειμένου να δοθούν κίνητρα για μελλοντικές μετακινήσεις και να εξασφαλιστούν θεμιτές εμπορικές πρακτικές, έτσι ώστε κανένας φορέας εκμετάλλευσης να μην επιδιώκει αθέμιτα πλεονεκτήματα προβάλλοντας παραπλανητικούς ισχυρισμούς, όπως υποστηρίζοντας ότι ορισμένες περιοχές έχουν υψηλή ζήτηση. Το δίκτυο συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών (ΣΠΚ), το οποίο συντονίζεται από την Επιτροπή, βρίσκεται σε διάλογο με τις διαδικτυακές πλατφόρμες ταξιδίων και τις εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων σχετικά με τη διαφάνεια και τον δίκαιο χαρακτήρα των ηλεκτρονικών κρατήσεων και έχει ήδη έρθει σε επαφή μαζί τους σχετικά με τις ανάγκες ενημέρωσης για τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς.

Η Επιτροπή βοηθά τα ευρωπαϊκά κέντρα καταναλωτών να αναπτύξουν συμβουλές και πληροφορίες σχετικά με την ακύρωση ατομικών κρατήσεων όσον αφορά υπηρεσίες όπως τα καταλύματα, η ενοικίαση αυτοκινήτων και οι εκδηλώσεις¹³. Η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους με τους οποίους οι υπηρεσίες ΕΚΚ μπορούν να επεκταθούν σε ταξιδιώτες που διαμένουν σε τρίτες χώρες, βάσει εταιρικών σχέσεων με παρεμφερείς οργανισμούς στις χώρες αυτές. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει επίσης την ανάπτυξη ικανοτήτων για φορείς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, οι οποίοι βοηθούν τους καταναλωτές και τους εμπόρους να καταλήξουν σε φιλικό διακανονισμό.

III. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

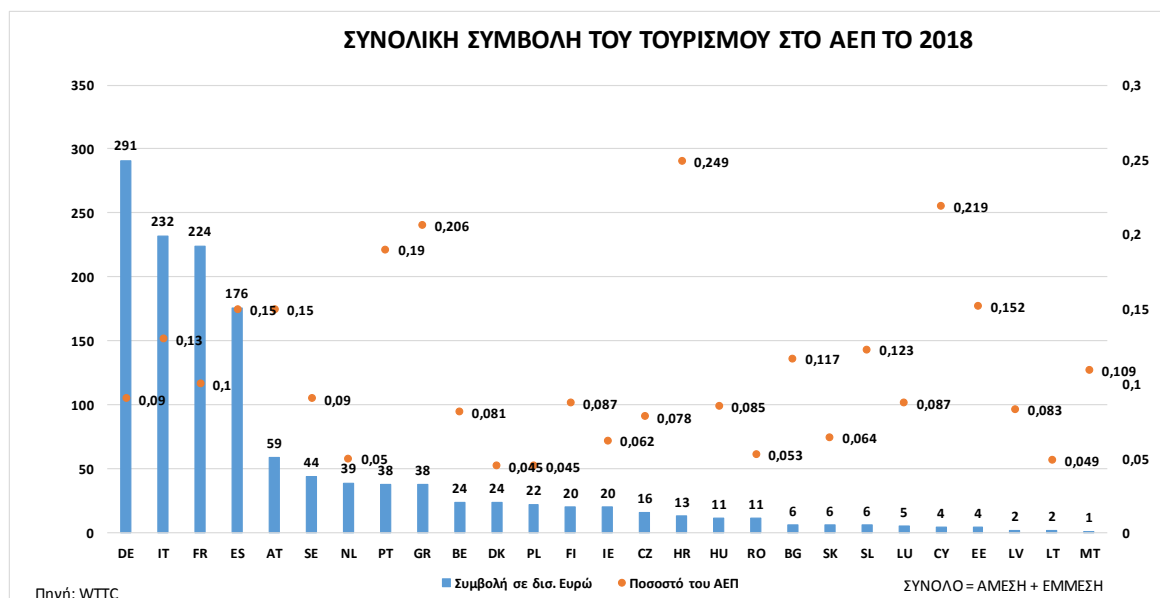
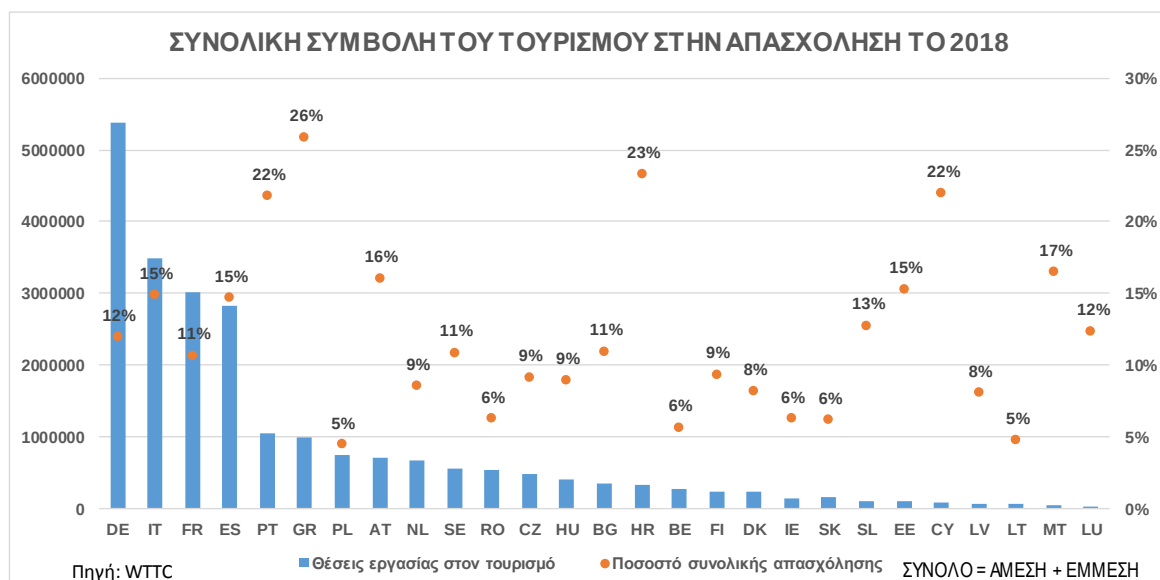
Τα παραπάνω μέτρα αναμένεται ότι θα δώσουν στους ανθρώπους τη δυνατότητα και την εμπιστοσύνη να ταξιδεύουν με ασφάλεια. Όμως, δεν θα μπορέσουν από μόνοι τους να εξασφαλίσουν μια επιτυχημένη καλοκαιρινή περίοδο. Ο τουριστικός μας κλάδος βρίσκεται σε δύσκολη θέση και χρειάζεται μια διέξοδο για να βγει από την κρίση και να ανακάμψει.

α) Η κομβική σημασία του τουρισμού

¹² Τα στοιχεία του ECC-Net σχετικά με την COVID-19 διατίθενται στην εξής διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_el

Οι ερωτήσεις των καταναλωτών αφορούν κυρίως τις αεροπορικές μεταφορές επιβατών, τις υπηρεσίες καταλυμάτων και τα οργανωμένα ταξίδια.

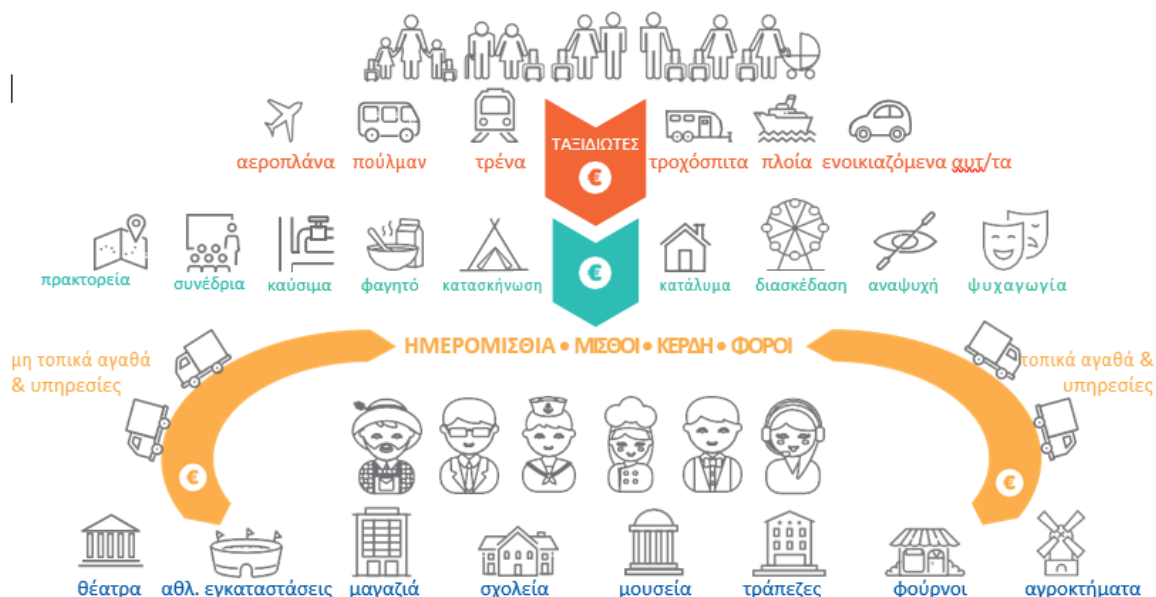
¹³ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net/faq-cancellations-individually-booked-accommodations-car-rental-and-events-due-covid-19_en

Ο τουρισμός αποτελεί την τέταρτη μεγαλύτερη κατηγορία εξαγωγών της ΕΕ και αποφέρει δευτερογενή οφέλη στο σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας: για κάθε 1 ευρώ προστιθέμενης αξίας από τον τουρισμό δημιουργούνται, ως έμμεσο αποτέλεσμα, επιπλέον 56 λεπτά προστιθέμενης αξίας σε άλλους κλάδους.

Ο τουρισμός είναι ένα σύνθετο οικοσύστημα, στο οποίο δραστηριοποιούνται πολλοί παράγοντες: συμβατικοί και ηλεκτρονικοί πάροχοι πληροφοριών και υπηρεσιών (τουριστικά γραφεία, ψηφιακές πλατφόρμες, πάροχοι τεχνολογίας για τη διοργάνωση ταξιδιών), ταξιδιωτικά γραφεία και ταξιδιωτικοί πράκτορες, πάροχοι καταλυμάτων, οργανισμοί διαχείρισης προορισμού, φορείς εκμετάλλευσης τόπων τουριστικού ενδιαφέροντος και διοργανωτές μεταφοράς επιβατών. Ο τουρισμός και οι μεταφορές βασίζονται επίσης σε μεγάλους κλάδους (π.χ. στον κατασκευαστικό, τον αεροναυπηγικό και τον ναυπηγικό κλάδο). Μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες λειτουργούν παράλληλα με μικρές επιχειρήσεις, εκ των οποίων το 90 % είναι ΜΜΕ. Ο τουρισμός είναι παρών σε πολλούς διαφορετικούς τύπους περιοχών και περιφερειών: αστικά κέντρα, νησιωτικές, παράκτιες, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και εξόχως απόκεντρες

περιοχές της ΕΕ¹⁴.

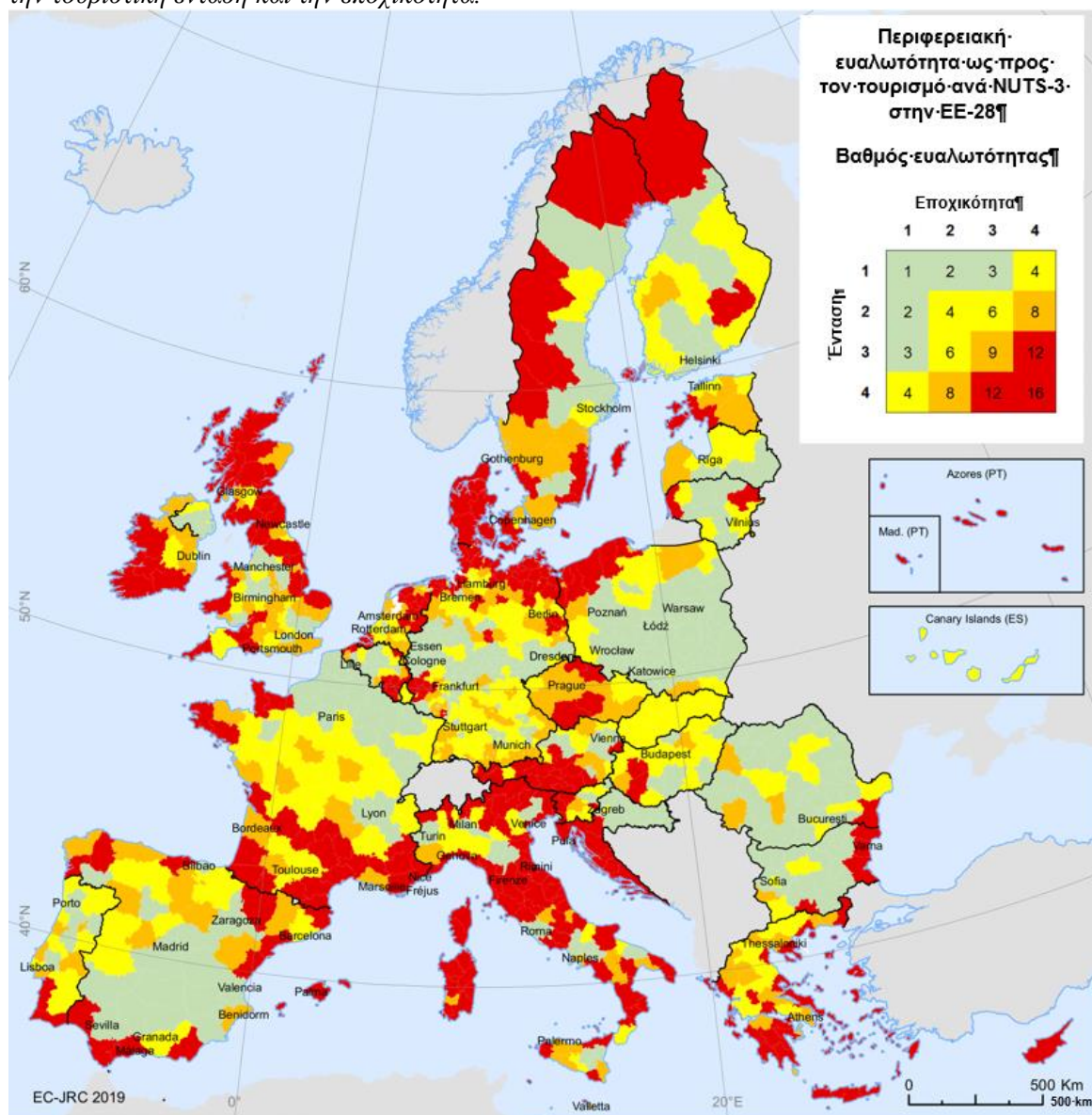
Πηγή: Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC)

Ο τουρισμός αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας πολλών κρατών μελών (τέσσερα από αυτά συγκαταλέγονται στους κορυφαίους προορισμούς παγκοσμίως όσον αφορά τις διεθνείς αφίξεις και τα έσοδα)¹⁵. Οι περιφέρειες σε ολόκληρη την Ευρώπη διαφέρουν ως προς την εξάρτησή τους από τις τουριστικές δραστηριότητες. Ο αντίκτυπος είναι έντονος στα νησιά, στις παράκτιες και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, επειδή εξαρτώνται από τις τουριστικές δραστηριότητες ή τα διεθνή αεροπορικά ταξίδια. Οι αγροτικές περιοχές, που έχουν περιορισμένη συνδεσιμότητα και εξαρτώνται από τον τουρισμό, υφίστανται επίσης σοβαρές επιπτώσεις.

¹⁴ Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ ορίζονται στο άρθρο 349 της ΣΛΕΕ. Πρόκειται για 9 περιφέρειες της ΕΕ που βρίσκονται στον Ατλαντικό Ωκεανό, τον Ινδικό Ωκεανό, την Καραϊβική και τη Λατινική Αμερική και οι οποίες —με μία εξαίρεση— είναι όλες νησιά που εξαρτώνται από τον τουρισμό. Η Συνθήκη προβλέπει ειδικά προσαρμοσμένα ενωσιακά μέτρα για τη στήριξη αυτών των περιοχών.

¹⁵ Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία και Γερμανία.

Χάρτης περιφερειακής ευαλωτότητας. Πηγή: ΚΚΕρ. Ο δείκτης ευαλωτότητας λειτουργεί ως βάση για την ταξινόμηση κατόπιν αξιολόγησης από ομοτίμους και υπολογίζεται με βάση δύο παράγοντες: την τουριστική ένταση και την εποχικότητα.

β) Οι επιπτώσεις της κρίσης

Η πανδημία ασκεί πρωτοφανή πίεση στο τουριστικό οικοσύστημα της ΕΕ. Λόγω των ταξιδιωτικών και άλλων περιορισμών, ο τουρισμός οδηγήθηκε σταδιακά σε παύση των δραστηριοτήτων του κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 τόσο στην ΕΕ και όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο ΟΟΣΑ εκτιμά ότι η μείωση αυτή θα κυμανθεί μεταξύ 45 % και 70 %, ανάλογα με τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης και τον ρυθμό της ανάκαμψης.

Οι τουριστικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν **εντονότατη κρίση ρευστότητας**. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του κλάδου, οι απώλειες εσόδων σε ευρωπαϊκό επίπεδο ανήλθαν στο 85 % για τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια, στο 85 % για τους ταξιδιωτικούς πράκτορες και τα ταξιδιωτικά γραφεία, στο 85 % για τις σιδηροδρομικές μεταφορές μεγάλων αποστάσεων και στο 90 % για τις κρουαζιέρες και τις αεροπορικές εταιρείες. Ο ταξιδιωτικός και τουριστικός κλάδος της ΕΕ αναφέρει μείωση των κρατήσεων της τάξης του 60 % έως 90 % σε σύγκριση με τις αντίστοιχες περιόδους προηγούμενων ετών. Η κρίση έπληξε περισσότερο τις ΜΜΕ: αντιμετώπισε με έλλειψη ρευστότητας και αβεβαιότητα,

αγωνίζονται για να επιβιώσουν, να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και να διατηρήσουν τους εργαζομένους και τα προσόντα τους.

Εάν δεν ληφθούν μέτρα επειγόντως και εάν δεν καταστεί διαθέσιμη χρηματοδότηση έκτακτης ανάγκης, ώστε να καλυφθεί το διάστημα που θα μεσολαβήσει έως ότου μπορέσουν να ανακάμψουν οι τουριστικές ροές, πολλές επιχειρήσεις μπορεί να πτωχεύσουν τις προσεχείς εβδομάδες ή μήνες.

Οι **θέσεις εργασίας** απειλούνται επίσης. Ο τουρισμός βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε εποχικούς και προσωρινούς εργαζόμενους (23 %¹⁶), πολλοί από τους οποίους είναι νέοι (το 37 % των εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού είναι ηλικίας κάτω των 35 ετών), γυναίκες (59 %) και προέρχονται από άλλες χώρες (15 % από χώρες εντός ή εκτός ΕΕ)¹⁷. Αυτές οι θέσεις εργασίας συγκεντρώνονται συχνά σε περιοχές χωρίς εναλλακτικές πηγές απασχόλησης και αφορούν εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης. Μάλιστα, ο τουρισμός αντιπροσωπεύει το 10 % έως 50 % της συνολικής απασχόλησης σε πολλές από αυτές τις περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των νησιωτικών, των απομακρυσμένων και των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Ο τουρισμός περιλαμβάνει επίσης ένα σημαντικό τμήμα των φορέων της κοινωνικής οικονομίας, συμβάλλοντας στην κοινωνική ένταξη. Εάν δεν ληφθεί επείγουσα δράση για τη στήριξη της απασχόλησης, η κρίση θα μπορούσε να οδηγήσει σε απώλεια περίπου 6 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη και να επηρεάσει αρνητικά την επιβίωση πολύ περισσότερων ανθρώπων στα διάφορα κράτη μέλη, οι οποίοι είναι συχνά μεταξύ των πλέον ευάλωτων από οικονομική άποψη.

γ) Αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας

Ορισμένα κράτη μέλη, αξιοποιώντας το προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις που εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2020, έχουν ήδη λάβει μέτρα για την παροχή είτε άμεσων επιχορηγήσεων ύψους έως 800 000 ευρώ, είτε δανείων ή εγγυήσεων με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους για μεγαλύτερα ποσά· ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, για τη χορήγηση αποζημίωσης σε επιχειρήσεις λόγω των ζημιών που υπέστησαν εξαιτίας της πανδημίας.

Η ΕΕ αποδέσμευσε 1 δισ. ευρώ ως εγγύηση για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, το οποίο θα μοχλεύσει εγγύηση δανείου ύψους 8 δισ. ευρώ για τη βοήθεια 100 000 ΜΜΕ σε ολόκληρη την ΕΕ, μεταξύ άλλων στον τομέα του τουρισμού.

Η πρωτοβουλία επενδύσεων για την αντιμετώπιση του κορονοϊού παρέχει σημαντική ευελιξία στα κράτη μέλη προκειμένου να ανακατευθύνουν τη χρηματοδότηση της συνοχής για την παροχή άμεσης ρευστότητας στις ΜΜΕ του τομέα του τουρισμού και την παροχή βοήθειας προς αυτές ώστε να προετοιμαστούν για τη θερινή/χειμερινή περίοδο του 2020. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση του κεφαλαίου κίνησης των ΜΜΕ μπορεί να καλύπτει το κόστος εργασίας, τα υλικά και τις λειτουργικές εισροές, τα αποθέματα και τα γενικά έξοδα, τα ενοίκια και τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας. Θα

¹⁶ Υπάρχουν μεγάλες διαφορές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (ως προς τις συμβάσεις προσωρινής απασχόλησης στον τουρισμό, τα ποσοστά κυμαίνονται από 5 % στη Μάλτα έως 45 % στην Ελλάδα). Διαπιστώνονται επίσης μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων τμημάτων της τουριστικής δραστηριότητας (τα ποσοστά προσωρινών θέσεων εργασίας είναι 27 % στα καταλύματα, 12 % στα ταξιδιωτικά γραφεία και τους ταξιδιωτικούς πράκτορες, και 9 % στις αεροπορικές μεταφορές). Πηγή: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries

¹⁷ Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries

περιλαμβάνει επίσης τη δυνατότητα χρηματοδότησης τόσο των επιχειρήσεων όσο και των περιφερειακών αρχών, με σκοπό τη συμμόρφωση με τα πρωτόκολλα δημόσιας υγείας — μεταξύ των οποίων ο καθαρισμός, ο προστατευτικός εξοπλισμός, η προσαρμογή των δημόσιων χώρων, οι υγειονομικές και οι ιατρικές ικανότητες—, ώστε να ανταποκρίνονται στον αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών.

Η ενωσιακή και η εθνική χρηματοδοτική στήριξη, πέραν της παροχής βοήθειας στις επιχειρήσεις του τομέα του τουρισμού προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις δημόσιας υγείας, θα πρέπει να χορηγείται με σκοπό την τόνωση πρόσθετων επενδύσεων για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας.

Τα κράτη μέλη, για να βοηθήσουν τις περιφέρειες που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση, θα πρέπει να καταρτίσουν συνολικές στρατηγικές ανάκαμψης για τις περιφέρειες αυτές, με βάση τις υφιστάμενες στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και εδαφικές στρατηγικές στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή. Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει, σ' ένα πρώτο στάδιο, να στηρίζουν τις επιχειρήσεις στον τομέα του τουρισμού και τις συναφείς υπηρεσίες, με σκοπό την επανεκκίνηση των δραστηριοτήτων μέσω της καλύτερης πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Το μέτρο αυτό θα πρέπει να συνδυαστεί με μέτρα για την προώθηση της ψηφιοποίησης, της βιωσιμότητας και των επενδύσεων σε δεξιότητες μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, ώστε να προωθηθούν ο βιώσιμος τουρισμός και η κινητικότητα, καθώς και η οικονομική διαφοροποίηση, με στόχο την ανάπτυξη ανθεκτικότητας σε εξωτερικούς κραδασμούς.

Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει επίσης να διοχετεύσουν τα υφιστάμενα κονδύλια συνοχής σε επενδύσεις που να αποκαθιστούν την εμπιστοσύνη των τουριστών, όπως η διαχείριση των δημόσιων χώρων και η εφαρμογή πρωτοκόλλων υγείας και ασφάλειας. Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε η στήριξη των περιοχών που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό να τυγχάνει αποτελεσματικότερης στόχευσης στο πλαίσιο της επόμενης γενιάς των προγραμμάτων συνοχής.

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τη συνεργασία μεταξύ περιοχών, με στόχο την εξεύρεση έξυπνων λύσεων για την ανάκαμψη του τουριστικού οικοσυστήματος. Με βάση την πρόσφατη επιτυχημένη πιλοτική πρόσκληση υποβολής προτάσεων, η Επιτροπή θα προκηρύξει νέα πρόσκληση για διαπεριφερειακή εταιρική σχέση στον τομέα του τουρισμού, με σκοπό την ανταλλαγή, τη δοκιμή και την εφαρμογή νέων έξυπνων λύσεων για την ανάκαμψη, με τη δημιουργία μιας νέας αξιακής αλυσίδας για καινοτόμο, υπεύθυνο και βιώσιμο τουρισμό.

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τις περιοχές που πλήττονται περισσότερο από την κάμψη της τουριστικής δραστηριότητας να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρει η πρωτοβουλία επενδύσεων για την αντιμετώπιση του κορονοϊού, ώστε να στηρίζουν τις ΜΜΕ στον τομέα του τουρισμού στο πλαίσιο του εν εξελίξει αναπρογραμματισμού των κονδυλίων συνοχής.

δ) Ελκυστικά κουπόνια οικειοθελούς αποδοχής: μια αμοιβαία επωφελής λύση για τις επιχειρήσεις και τους πελάτες

Ο πρωταρχικός λόγος για τον περιορισμό ρευστότητας στον ταξιδιωτικό και τον

τουριστικό κλάδο είναι η έλλειψη νέων κρατήσεων σε συνδυασμό μ' έναν πρωτόγνωρα υψηλό αριθμό αιτήσεων επιστροφής χρημάτων λόγω ακυρώσεων. Η Επιτροπή, για να αποσαφηνίσει τους ισχύοντες ενωσιακούς κανόνες στον συγκεκριμένο τομέα, εξέδωσε, στις 18 Μαρτίου, ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους κανονισμούς της ΕΕ για τα δικαιώματα των επιβατών και, στις 19 Μαρτίου, άτυπες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τα οργανωμένα ταξίδια.

Με τη σύσταση σχετικά με τα κουπόνια που προσφέρονται σε επιβάτες και ταξιδιώτες ως εναλλακτική δυνατότητα αντί της επιστροφής εξόδων για ματαιωθείσες υπηρεσίες οργανωμένων ταξιδιών και μεταφορών στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19¹⁸, η Επιτροπή επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι τα κουπόνια για τους επιβάτες και τους ταξιδιώτες θα καταστούν βιώσιμη και ελκυστική εναλλακτική λύση αντί της επιστροφής χρημάτων όσον αφορά ταξίδια που έχουν ακυρωθεί. Οι μεταφορείς και οι ταξιδιωτικοί πράκτορες θα πρέπει να ακολουθήσουν κοινή προσέγγιση, παρέχοντας στους επιβάτες και τους ταξιδιώτες ελκυστική και αξιόπιστη επιλογή ανάμεσα στην επιστροφή χρημάτων, σύμφωνα με τα νόμιμα δικαιώματά τους που κατοχυρώνονται από την ενωσιακή νομοθεσία, και την αποδοχή ενός κουπονιού.

Για την παροχή κινήτρων στους επιβάτες και τους ταξιδιώτες ώστε να δεχθούν κουπόνια αντί της επιστροφής χρημάτων, τα κουπόνια θα πρέπει να προστατεύονται από τυχόν αφερεγγυότητα του εκδότη και θα πρέπει να μπορούν να εξαργυρωθούν έπειτα από ένα έτος, κατ' ανώτατο όριο, σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιηθούν. Οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει επίσης να συνδυάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά ώστε να καθιστούν τα κουπόνια ελκυστικά για τους επιβάτες ή τους ταξιδιώτες. Για παράδειγμα, τα κουπόνια θα πρέπει να παρέχουν ευελιξία όσον αφορά το φάσμα των υπηρεσιών για τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν, καθώς και τη δυνατότητα μεταβίβασής τους. Έτσι, οι επιβάτες και οι ταξιδιώτες θα μπορούν να αισθάνονται μεγαλύτερη σιγουριά κατά την πραγματοποίηση νέων κρατήσεων. Τα ευρέως προσβάσιμα και ασφαλή κουπόνια συνιστούν οικονομικά αποδοτική λύση για τους φορείς εκμετάλλευσης όσον αφορά την αποζημίωση των ταξιδιωτών και των επιβατών.

Οι μεταφορείς και οι ταξιδιωτικοί πράκτορες θα πρέπει να παρέχουν στους ταξιδιώτες και τους επιβάτες κουπόνια, τα οποία συνιστούν ελκυστική και αξιόπιστη εναλλακτική λύση έναντι της επιστροφής χρημάτων σε μετρητά, με την προϋπόθεση ότι συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στη σύσταση της Επιτροπής. Τα κουπόνια θα πρέπει να προστατεύονται από τυχόν αφερεγγυότητα των μεταφορέων και των ταξιδιωτικών πρακτόρων και να μπορούν να εξαργυρωθούν έπειτα από ένα έτος, σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιηθούν.

Οι οργανώσεις καταναλωτών και επιβατών σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο θα πρέπει να παροτρύνουν τους ταξιδιώτες και τους επιβάτες να δέχονται, αντί της επιστροφής χρημάτων σε μετρητά, κουπόνια που παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στη σχετική σύσταση.

Οι επιχειρηματικές οργανώσεις και οι οργανώσεις καταναλωτών και επιβατών σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και οι αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών φορέων επιβολής του νόμου, θα πρέπει να συμβάλλουν στην ενημέρωση όλων των μερών σχετικά με την εν λόγω σύσταση και να συνεργάζονται για την εφαρμογή της.

¹⁸ C(2020) 3125.

ε) Διάσωση θέσεων εργασίας

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στηρίζει συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας με στόχο τη διασφάλιση θέσεων εργασίας. Επιπλέον, η πρωτοβουλία προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) θα παράσχει χρηματοδοτική βοήθεια ύψους έως και 100 δισ. ευρώ, προκειμένου να βοηθήσει τα κράτη μέλη να καλύψουν το κόστος των εθνικών συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας και παρόμοιων μέτρων που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να διασφαλίσουν θέσεις εργασίας. Τα εν λόγω δημόσια συστήματα επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να μειώνουν τις ώρες εργασίας, παρέχοντας παράλληλα στους εργαζομένους τους στήριξη του εισοδήματός τους.

Βασική προτεραιότητα είναι η στήριξη των εργαζομένων στην προσπάθειά τους να βρουν μια νέα θέση εργασίας μετά την απώλεια αυτής που είχαν. Αυτό απαιτεί συμπράξεις μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης, των κοινωνικών εταίρων και των επιχειρήσεων, ώστε να διευκολυνθούν η ταχεία εξεύρεση νέων θέσεων εργασίας και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων, με έμφαση στους νέους και συμπεριλαμβανομένης της παροχής στήριξης σε εποχικά εργαζόμενους.

Για να αυξηθεί η ανθεκτικότητα και για να αποφευχθεί στο μέλλον η έλλειψη δεξιοτήτων που είναι αναγκαίες για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση¹⁹, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να αυξήσουν τις υφιστάμενες ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων, μέσω εθνικών και ενωσιακών κονδυλίων (π.χ. το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το πρόγραμμα InvestEU και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης).

Σε επίπεδο ΕΕ, το σχέδιο στρατηγικής για την τομεακή συνεργασία σχετικά με τις δεξιότητες καθορίζει τους άξονες πάνω στους οποίους θα αναπτυχθεί η στρατηγική συνεργασία μεταξύ των βασικών ενδιαφερόμενων φορέων για την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων αναγκών σε δεξιότητες σε επιλεγμένους τομείς, όπως του τουρισμού²⁰. Το επικείμενο επικαιροποιημένο θεματολόγιο δεξιοτήτων θα στηρίζει περαιτέρω την τομεακή συνεργασία για την αντιμετώπιση των αναγκών σε δεξιότητες, με έμφαση στις δεξιότητες που απαιτούνται για την επιτυχή ψηφιακή και πράσινη μετάβαση. Οι περιφέρειες που διαθέτουν στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης για τον τουρισμό και οι ευρωπαϊκοί συνεργατικοί σχηματισμοί που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού θα μπορούσαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους στο πλαίσιο αυτό, με τη στήριξη των προγραμμάτων Erasmus και Interreg.

στ) Προώθηση του τοπικού τουρισμού

Βραχυπρόθεσμα, ο εγχώριος και ενδοενωσιακός τουρισμός θα ανακάμψει. 267 εκατομμύρια Ευρωπαίοι (το 62 % του πληθυσμού) πραγματοποιούν τουλάχιστον ένα ιδιωτικό ταξίδι αναψυχής ανά έτος και το 78 % των Ευρωπαίων περνούν τις διακοπές τους στη χώρα καταγωγής τους ή σε άλλη χώρα της ΕΕ²¹.

Μόλις αρθούν τα μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας, η κρίση, αν αντιμετωπιστεί

¹⁹ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/support-business/skills_en

²⁰ <https://nexttourismgeneration.eu/>

²¹ Eurostat, *People on the move. Statistics on mobility in Europe*, 2019.

δημιουργικά, θα προσφέρει στους Ευρωπαίους την ευκαιρία να απολαύσουν την πλούσια πολιτιστική και φυσική πολυμορφία στη χώρα τους ή σε άλλες χώρες της ΕΕ και να ανακαλύψουν νέες εμπειρίες όλες τις ημέρες του έτους.

Πολλές ευρωπαϊκές περιφέρειες και πόλεις εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον **πολιτιστικό τουρισμό**²². Η τεχνολογία έχει συμβάλει στον επαναπροσδιορισμό του πολιτιστικού τουρισμού κατά τη διάρκεια αυτής της πανδημίας, προσφέροντας νέες ευκαιρίες για δημιουργική έκφραση και διευρύνοντας το σχετικό κοινό. **Ο παράκτιος²³, ο θαλάσσιος και ο παραποτάμιος τουρισμός, καθώς και ο αγροτικός τουρισμός²⁴** αναπτύσσεται σε πολλές περιφέρειες της ΕΕ και δημιουργεί καινοτόμες τουριστικές προσφορές τοπικού χαρακτήρα για επιχειρηματικές δραστηριότητες εκτός τουριστικής περιόδου και ευκαιρίες αναψυχής. Ανακύπτουν νέες ευκαιρίες για την ανακάλυψη κρυμμένων ή ξεχασμένων φυσικών και πολιτιστικών θησαυρών πιο κοντά στον τόπο κατοικίας, και για τη δοκιμή τοπικών προϊόντων. Η πρόταση για την ανακήρυξη του 2021 ως Ευρωπαϊκού Έτους Σιδηροδρόμων θα μπορούσε να επικεντρωθεί στον συγκεκριμένο τρόπο μετακίνησης, με σκοπό την προώθηση του ενδοενωσιακού τουρισμού.

Στα κράτη μέλη όπου εφαρμόστηκαν **προγράμματα πιστωτικών κουπονιών**, οι πελάτες υποστήριζαν με ενθουσιασμό τα αγαπημένα τους ξενοδοχεία ή εστιατόρια. Τα προγράμματα αυτά θα μπορούσαν να επεκταθούν και σε άλλες επιχειρήσεις που συνδέονται με τον τουρισμό, όπως εκείνες που δραστηριοποιούνται στον τομέα του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας. Η Επιτροπή θα δημιουργήσει μια διαδικτυακή πύλη για την προβολή τους. Η πύλη αυτή θα συνδέει τους προμηθευτές με όλες τις πρωτοβουλίες και τις πλατφόρμες που προσφέρουν τέτοια προγράμματα. Έτσι, οι πολίτες θα μπορούν να βρουν όλες τις πρωτοβουλίες και τις προσφορές σε ολόκληρη την ΕΕ. Επιπλέον, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα ζητήσει να αναληφθούν δεσμεύσεις για τη δρομολόγηση προγραμμάτων πιστωτικών κουπονιών από τοπικούς οργανισμούς τουρισμού αλλά και από παράγοντες της αγοράς που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού, όπως οι μικρές και μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες (μέσω των οποίων πολλές τουριστικές επιχειρήσεις συνδέονται με τους πελάτες τους), οι εταιρείες πιστωτικών καρτών και οι πάροχοι συστημάτων πληρωμών.

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα ζητήσει να αναληφθούν δεσμεύσεις για τη δρομολόγηση προγραμμάτων πιστωτικών κουπονιών και θα δημιουργήσει μια διαδικτυακή πλατφόρμα που θα συνδέει τους φορείς που έχουν δεσμευτεί με τους προμηθευτές στον τομέα του τουρισμού.

Η Επιτροπή θα προωθήσει τη μετάβαση προς ένα πιο βιώσιμο μοντέλο παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού, στο πλαίσιο της στρατηγικής της προσέγγισης για μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία. Επιπλέον, θα στηρίξει τον αγροτουρισμό ως βιώσιμο μοντέλο τουρισμού στις αγροτικές περιοχές.

Από τον Ιούνιο, η Europeana²⁵, η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την ψηφιακή πολιτιστική

²² Ο πολιτιστικός τουρισμός, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 40 % του τουρισμού στην Ευρώπη, πλήττεται σημαντικά, καθώς οι περισσότερες πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως οι εκθέσεις και τα φεστιβάλ, έχουν ακυρωθεί, και ιδρύματα, όπως τα μουσεία, έχουν κλείσει (92 %).

²³ Πάνω από τα μισά τουριστικά καταλύματα της ΕΕ (51,7 %) βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές, και το 30 % των διανυκτερεύσεων των Ευρωπαίων πραγματοποιείται σε παραλιακά θέρετρα.

²⁴ Το 2018, με βάση τα στοιχεία της Eurostat, το 45 % της δυναμικότητας των τουριστικών καταλυμάτων της ΕΕ-27 (με βάση τον αριθμό κλινών) βρισκόταν σε αγροτικές περιοχές.

²⁵ <https://www.europeana.eu/>

κληρονομιά, θα αναπτύξει περαιτέρω την τουριστική της πτυχή, προβάλλοντας τόσο τους γνωστούς όσο και τους κρυμμένους ευρωπαϊκούς πολιτιστικούς θησαυρούς. Η συνοδευτική διαδικτυακή εφαρμογή *Cultural gems*²⁶ θα δρομολογήσει εκστρατεία πρεσβευτή για τους πολίτες το δεύτερο εξάμηνο του έτους με σκοπό τη στήριξη του τουρισμού κοντινών προορισμών.

Για να στηριχθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και για να ενθαρρυνθούν οι Ευρωπαίοι να ανακαλύψουν την ποικιλομορφία των τοπίων, των πολιτισμών και των εμπειριών στην Ευρώπη, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα συνεχίσει τις προηγούμενες σχετικές προσπάθειες, συμπεριλαμβανομένων των θεσμών «Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες έξυπνου τουρισμού»²⁷ και «Ευρωπαϊκοί προορισμοί αριστείας»²⁸.

IV. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο τουρισμός, οι μεταφορές και τα διασυνοριακά ζητήματα διέπονται από μια πολύπλοκη σειρά πλαισίων πολιτικής που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται χωριστά σε διάφορα επίπεδα — τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό. Οι πόλεις και, μερικές φορές, οι περιφέρειες είναι υπεύθυνες για ένα ευρύ φάσμα πολιτικών που αφορούν τον τουρισμό και τις μεταφορές. Η ποικιλομορφία του τουριστικού οικοσυστήματος αντικατοπτρίζεται στη διακυβέρνησή του, αλλά θέτει και προκλήσεις, γιατί, αν τα μέτρα πολιτικής εφαρμοστούν στα διάφορα επίπεδα χωρίς συντονισμό, μπορούν να ακυρώσουν ή και να παρεμποδίσουν το ένα το άλλο.

Αυτές οι δράσεις και οι κατευθυντήριες γραμμές της υπό εξέτασης δέσμης μέτρων, από κοινού και σε συνδυασμό με τα τοπικά, περιφερειακά και εθνικά μέτρα, αναμένεται ότι θα βοηθήσουν να τεθεί το τουριστικό οικοσύστημα σε σταθερή τροχιά. Ωστόσο, για να μπορέσει να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός, πρέπει να υπάρχει πραγματική συνεργασία σε διάφορα πλαίσια πολιτικής και μια σειρά παραγόντων που σχετίζονται με τον τουρισμό:

- οριζόντια, μεταξύ των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών και με την Επιτροπή·
- κάθετα, μεταξύ των τελωνειακών υπαλλήλων, των παρόχων υπηρεσιών μεταφορών, των παρόχων καταλυμάτων και όλων των άλλων παραγόντων του οικοσυστήματος, ιδίως προκειμένου οι κατευθυντήριες γραμμές να μεταφραστούν σε συγκεκριμένα μέτρα, ώστε να εφαρμοστούν και να υλοποιηθούν.

Για να εξασφαλιστεί ο κατάλληλος και έγκαιρος συντονισμός μεταξύ όλων των φορέων που χρησιμοποιούν καθιερωμένους διαύλους, η Επιτροπή θα δημιουργήσει συντονιστικούς μηχανισμούς που θα συνδέουν όλους τους οργανισμούς και τα όργανα της ΕΕ που συμμετέχουν στην κατάρτιση των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την COVID-19, σε στενή συνεργασία με το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης κρίσεων.

V. ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ — ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΒΙΩΣΙΜΟ ΜΕΛΛΟΝ

²⁶ <https://culturalgems.jrc.ec.europa.eu/>

²⁷ <https://smarttourismcapital.eu/> Το Γκέτεμποργκ και η Μάλαγα ανακηρύχθηκαν ευρωπαϊκές πρωτεύουσες έξυπνου τουρισμού για το 2020.

²⁸ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/eden/destinations_en

Πέρα από τα άμεσα μέτρα που αποσκοπούν στην παροχή βοήθειας, θα πρέπει να εξετάσουμε το μέλλον του τουρισμού και των μεταφορών στην ΕΕ και να διερευνήσουμε τρόπους για να καταστεί πιο ανθεκτικό και βιώσιμο, αντλώντας διδάγματα από την κρίση και προβλέποντας τις νέες τάσεις και τα νέα καταναλωτικά πρότυπα που αυτή θα διαμορφώσει.

Κοινή μας φιλοδοξία θα πρέπει να είναι η διατήρηση της Ευρώπης ως του κορυφαίου τουριστικού προορισμού παγκοσμίως όσον αφορά την αξία, την ποιότητα, τη βιωσιμότητα και την καινοτομία. Το όραμα αυτό θα πρέπει να καθοδηγεί τη χρήση των χρηματοδοτικών πόρων και των επενδύσεων σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Στο επίκεντρο αυτής της νέας φιλοδοξίας βρίσκεται η **βιωσιμότητα**, η οποία συμβάλλει τόσο στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία όσο και στην ανάπτυξη ισχυρών κοινοτήτων. Στόχος μας θα πρέπει να είναι να καταστούν οι μεταφορές οικονομικά προσιτές και περισσότερο βιώσιμες και να βελτιωθεί η συνδεσιμότητα, να δοθεί ώθηση στην έξυπνη διαχείριση των τουριστικών ροών με βάση ορθές μετρήσεις και εργαλεία, να διαφοροποιηθεί η τουριστική προσφορά και να επεκταθούν οι ευκαιρίες που προσφέρονται εκτός της τουριστικής περιόδου, να αναπτυχθούν δεξιότητες βιωσιμότητας από τους επαγγελματίες του τουρισμού και να αξιοποιηθεί η ποικιλία τοπίων και η πολιτιστική πολυμορφία σε ολόκληρη την Ευρώπη — και όλα αυτά με παράλληλη προστασία και αποκατάσταση του χερσαίου και θαλάσσιου φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης, σύμφωνα με τη στρατηγική προσέγγιση για μια βιώσιμη γαλάζια και πράσινη οικονομία. Οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν την προώθηση βιώσιμων τουριστικών καταλυμάτων (μέσω εθελοντικών συστημάτων όπως το οικολογικό σήμα της ΕΕ και το EMAS). Η φιλοδοξία για την επίτευξη βιώσιμου τουρισμού θα πρέπει να κατευθύνει τις επενδυτικές αποφάσεις σε επίπεδο ΕΕ, αλλά θα μπορέσει να είναι αποτελεσματική μόνο αν συνοδεύεται από ισχυρή δέσμευση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Επίσης, ο τουρισμός μπορεί να ωφεληθεί από την **ψηφιακή μετάβαση**, παρέχοντας νέους τρόπους διαχείρισης των ταξιδιωτικών και των τουριστικών ροών, ευκαιρίες και περισσότερες επιλογές, καθώς και αποτελεσματικότερη χρήση των περιορισμένων πόρων. Η χρήση της ανάλυσης μαζικών δεδομένων μπορεί να δημιουργήσει και να διαδώσει ακριβή τμήματα του τουριστικού προφίλ και να συμβάλει στην κατανόηση των τάσεων και των αναγκών των ταξιδιωτών. Μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στον τουρισμό να ανταποκρίνεται άμεσα στη μεταβαλλόμενη ζήτηση των πελατών και να παρέχει ανάλυση βάσει προγνωστικής μοντελοποίησης. Τέλος, η εφαρμογή της τεχνολογίας blockchain θα επιτρέψει στους φορείς εκμετάλλευσης του τομέα του τουρισμού να έχουν όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις ασφαλείς συναλλαγές.

Τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν επίσης να αποτελέσουν μέτρα οικοδόμησης της εμπιστοσύνης, τα οποία θα καθησυχάζουν τους πολίτες ότι τα ταξίδια και ο τουρισμός μπορούν να είναι ασφαλή. Αυτό σημαίνει επενδύσεις σε ψηφιακές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων της κυβερνοασφάλειας και της προώθησης της ψηφιακής καινοτομίας, καθώς και σύνδεση των τουριστικών επιχειρήσεων και των φορέων με τους υφιστάμενους χώρους δεδομένων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο (π.χ., μέσω των εν εξελίξει εργασιών σχετικά με τον ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων για την κινητικότητα). Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις αγροτικές, τις απομακρυσμένες και τις εξόχως

απόκεντρες περιοχές, όπου ο τουρισμός είναι κατακερματισμένος και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ενημέρωση, τις μεταφορές και την προσβασιμότητα των ταξιδιωτών.

Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης, οι ΜΜΕ θα χρειαστούν ιδιαίτερη προσοχή. Όπως ανακοινώθηκε στην πρόσφατη στρατηγική για τις ΜΜΕ, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με δίκτυα σε ολόκληρη την Ευρώπη, όπως το δίκτυο Enterprise Europe Network, η ευρωπαϊκή συμμαχία για τους συνεργατικούς σχηματισμούς (European Cluster Alliance) και οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας, με σκοπό τη στήριξη της βιωσιμότητας και της ψηφιοποίησης και την παροχή βοήθειας στις τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις, ώστε να καταστούν πιο ανθεκτικές και ανταγωνιστικές. Για τον σκοπό αυτό, απαιτούνται διατομεακές διασυνδέσεις και ροή γνώσεων, ισχυρότερες συνδέσεις και ανάπτυξη ικανοτήτων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ταχεία υιοθέτηση καινοτομιών όσον αφορά τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και τις διαδικασίες. Τα δίκτυα αυτά θα συνδέουν επίσης τον τουρισμό με άλλους κλάδους, ώστε να επιταχύνεται ο ενστερνισμός νέων λύσεων, να προωθούνται διατομεακές επενδύσεις στο τουριστικό οικοσύστημα για με τις ΤΠΕ, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις επιστήμες της υγείας και της ζωής, καθώς και τις αγροδιατροφικές, θαλάσσιες, πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των μέσων ενημέρωσης.

Οι καιροί απαιτούν συντονισμένη αντίδραση σε ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την έξοδο από την κρίση βραχυπρόθεσμα, αλλά και τη διαμόρφωση συνθηκών ανάκαμψης και την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων με πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Μόλις το επιτρέψει η υγειονομική κατάσταση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διοργανώσει ευρωπαϊκή διάσκεψη για τον τουρισμό, προκειμένου να εξετάσει —από κοινού με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τον οικείο κλάδο, τις περιφέρειες, τις πόλεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη— τον ευρωπαϊκό τουρισμό του αύριο και να αρχίσει από κοινού τη χάραξη ενός χάρτη πορείας προς ένα βιώσιμο, καινοτόμο και ανθεκτικό ευρωπαϊκό τουριστικό οικοσύστημα με ορίζοντα το 2050 («ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τον τουρισμό 2050»).